

Wałęsa žárlil na Havla... Visegrád přežije, je si jist Ivan Hoffman. I Fialu a Tuska

- CZ24 News | 4. března 2024

ČESKO: V týdnu se sešla skupina V4 a podle mnohých to bylo nejbouřlivější jednání za dlouhé roky. Ivan Hoffman je však pamětníkem vzniku této středoevropské platformy, pamatuje si její „srdečný“ vznik a zůstává optimistou. Středoevropská spolupráce, daná zkušeností společné minulosti, se podle něj navíc může aktualizovat o další společné zážitky v budoucnosti.

Z protiruského team-buildingu u Macrona se premiéři Česka, Slovenska, Polska a Maďarska přesunuli do Prahy na summit Visegrádské čtyřky. Po volbách na Slovensku se formát změnil z přesily tří na jednoho – na pat dvou na dva. Takové je skóre, hodnotí-li se postoj premiérů k válce na Ukrajině. Dva trvají na pokračování války do posledního Ukrajince, dva chtějí ukončení války, protože v ní umírají lidé. Tusk a Fiala si chtějí povídat o hodnotách, obraně před agresorem a svrchovaném ukrajinském právu vstoupit do NATO. Fico s Orbánem pragmaticky konstatují, že Ukrajinci sami, ani s podporou Západu nemohou vyhrát, protože Rus si nemůže dovolit prohrát. Jde o klasickou debatu jeden o voze, druhý o koze.

Ve zjitřené politické atmosféře se přemýšlelo, zda má Visegrádská skupina ještě smysl. Jenomže Orbán, Fico a Tusk jsou staří známi, nováček je jen Fiala, a tak se dalo tušit, jak to dopadne: „Máme různé názory, ale jsme schopni spolu mluvit. Na budoucnost V4 pohlížíme s mírným optimismem.“ Koneckonců i v otázce války se premiéři na tom nejdůležitějším shodli: Své vojáky na Rusa (oficiálně) nepošlou.

Polský premiér cestou do Prahy listoval v memorandu, které 15. února 1991 podepsali ve Visegrádu József Antal, Lech Wałęsa a Václav Havel. Důležitější než text, ze kterého Tusk citoval obecné floskule, byl ale tehdy mezinárodní kontext, kvůli kterému Havel Visegrádský blok inicioval. Přišlo mu rozumné, aby postkomunistické země koordinovaly svůj úprk na Západ a nepřekáželi si ve dveřích. Pamatuji, že atmosféra ve Visegrádu byla formální, nic srdečného. Mezi prezidenty panovala rivalita, kdy Wałęsa žárlil na Havla a Antal byl prezidentem bez praktického politického vlivu. Jako reportér jsem měl tehdy ve Visegrádu pocit, že marním čas sledováním porodu mrtvě narozeného dítěte. Jenomže to dítě stále žije. A dokonce právě dospělo do Kristových let.

Vůči V4 se pravidelně zvedá averze a článků vybízejících k jejímu zrušení bylo sepsáno nepočítaně. Autory jsou vášniví zastánci Evropské unie, kteří ve spolku středoevropských zemí tuší hrozbu pro evropskou integraci. Soudí, že jde o jakýsi trucpodnik periferie proti Bruselu, který to s námi myslí dobře. Čím to je, že V4 kritiku pokaždé přežije?

Předností tohoto sousedského spolku je paradoxně jeho neformálnost. V EU vystupují země Visegrádu každá za sebe, a nezřídka i proti sobě. Pokud se na něčem shodnou, je to fajn; pokud se neshodnou, nevadí. V4 je jako ponorná řeka, jež se vynořuje, ztrácí, ale trvá. Bez ohledu na to, kdo kde právě vládne, totiž trvá středoevropské sousedství národů s podobným geopolitickým osudem. Byli jsme spolu ve Varšavské smlouvě, v RVHP, společně jsme čelili západnímu imperialismu, abychom pak v příhodné chvíli společně změnili stranu.

Z jedné strany, zdá se, není reálné, že by se Visegrádská čtyřka sjednotila a vyvzdorovala si na Bruselu slušnější zacházení. Z druhé strany je ale s pobytem na stejné straně železné opony spojena nostalgie, která je silnějším poutem než ekonomické partnerství či politické cíle. Visegrád se

nerozpadne dříve, než se tato nostalgie ztratí s generacemi, jež ještě pamatují společnou minulost. A mimochodem, reálně hrozí, že nás čeká i společná budoucnost.

ZDROJ: PL